tijdschrift voor de gehandicaptensector • jaargang 22 • nummer 1 • februari 2017

Markant

Samen naar school

‘Waar is Anna?’

Het ondersteunen van ouderinitiatieven: ‘Je moet echt willen samenwerken’

Guido Bindels over Andrew Solomon: ‘Ouderliefde en wanhoop’

VGN

‘Elk kind hoort erbij”

Een aparte klas in een gewone school: dankzij de Samen naar School-klassen kunnen kinderen met en zonder beperking elkaar ontmoeten en van elkaar leren. ‘Daar kan geen leerkracht tegenop.’

DOOR **RIËTTE DUYNSTEE** | FOTO’S **STIJN RADEMAKER**

Een geslaagde missie: in twee jaar tijd is het aantal Samen naar School-klassen in het reguliere basisonderwijs verdrievoudigd. Toen de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind in 2015 65 jaar bestond, koos ze Samen naar School als jubileumproject. Ze vond dat het thema meer aandacht verdiende.

‘De kinderen om wie het gaat, hebben vaak een leerplichtontheffing en gaan dan naar dagbesteding of zitten thuis’, zegt projectleider Joke Visser. ‘Als ze wel nog leerplichtig zijn, worden ze met een busje opgehaald voor speciaal onderwijs, omdat ze niet naar dezelfde school kunnen als hun broertjes en zusjes. Wij vinden het belangrijk dat ouders óók kunnen kiezen voor een Samen naar School-klas op een reguliere school. Bij voorkeur in hun eigen wijk, waar kinderen elkaar kennen, en ook kinderen met een beperking erbij horen en mee kunnen doen.’

Op een reguliere school leren meervoudig gehandicapte kinderen spelenderwijs van de basisschoolleerlingen. Het contact maakt hen alerter en ze verdragen meer prikkels. Bovendien streeft NSGK naar een maatschappij die niemand buitensluit. Joke Visser: ‘De basisschoolleerlingen

Initiatiefneemster Marieke Bol met Kamil Kwint en Anna Portier.

Kamil bemachtigt tijdens speelkwartier een plek achterop de tweezits-driewieler.

leren óók van de kinderen met een beperking. Het maakt hen verdraagzaam en hulpvaardig. Samen naar School benadrukt dat elk kind erbij hoort.'

HEFT IN EIGEN HAND

Acht jaar geleden werd Kamil Kwint geboren, zoon van Christiaan Kwint en Marieke Bol uit Heerhugowaard. Kamil heeft het Mowat Wilson syndroom, met onder meer als gevolg een ernstige spraak- en ontwikkelingsstoornis en epilepsie. In 2015 startten zijn ouders met steun van NSGK een Samen naar School-klas voor hem. Dat deden ze onder de noemer van hun zelf opgerichte stichting KanZ, Chistiaan Kwint is directeur. Ze huurden een lokaal bij de Montessorischool, twee straten verderop.

'Mij wordt vaak gevraagd of ik ontevreden was over de mytylschool van Kamil', zegt Christiaan Kwint. 'Men gaat er dus van uit dat aan de basis van een Samen naar School-klas een negatieve motivatie ligt. Jammer, want meestal is dat niet het geval. Voor veel kinderen is de mytylschool de juiste plek. Voor andere kinderen niet.' Kamil hoort bij de laatste groep. 'Omdat hij gedijt bij stabiliteit en regelmaat', zegt Kwint. 'Dat betekent ook dat hij beter functioneert als hij elke dag dezelfde gezichten ziet. Op een mytylschool is dat moeilijk te realiseren, er is veel uitval. Ook wordt Kamil graag uitgedaagd. Daarvoor is minder ruimte met twee leerkrachten op acht leerlingen. Bovendien breekt veel reistijd in het busje Kamil op. Voor de mytylschool was hij elke dag minstens twee uur onderweg. Hij werd 's morgens opgehaald en 's avonds thuisgebracht. Hij kwam soms doodmoe van de busrit thuis.'

IN DE KRING

Het Sint Nicolaasfeest staat voor de deur, overal in school hangen papieren creaties van Sinterklazen, Pieten, stoomboten en gevulde schoenen, zichtbaar enthousiast ingekleurd met wasco of beplakt met propjes crêpepapier. De rijen kapstokken zijn laag, over de winterjassen hangen appelgroene luizenkapjes. Stichting KanZ staat in gefiguurzaagde letters op de deur van een van

Juf Jolanda Duineveld met leerling Kamil Kwint.

de klassen. Deze Samen naar School klas telt inmiddels drie leerlingen: Anna (8), Lotte (6) en Kamil (8). Ze worden één op één begeleid door onder meer Marieke Bol (de moeder van Kamil), die een onderwijsbevoegdheid heeft en bij stichting KanZ in dienst is als pedagogisch didactisch medewerker. De les is net begonnen, de drie kinderen en hun juffen zitten in een kring voor een welkomstgroet op rijm en melodie. Juf Jolanda Duineveld laat steeds een foto zien van het kind dat zal worden toegezongen. 'Zo leren ze een afbeelding in het platte vlak te verbinden met de driedimensionale werkelijkheid', verklaart Marieke Bol. 'Dat is een vereiste om later picto's te kunnen duiden.'
Jolanda strooit kwistig met complimenten bij alles wat de kinderen in het kringetje doen: Goed zo! Heel goed! Wat kun jij dat goed! Ze zingt toegewijd en met veel articulatie. Anna Portier en Kamil luisteren aandachtig en zingen op hun eigen wijze mee. De blinde Lotte zit op schoot van Marieke, de kin op haar schouder, ze blaast en zingt met klare stem haar eigen repertoire. Na het zingen wordt de dag doorgenomen in woord en gebaar. Twee vuisten op elkaar betekent: werken. Een hand naar de mond is: eten. Elk kind gaat aan een eigen tafeltje onder begeleiding aan het werk. Kamil en Anna zoeken in een soort memory-spel de juiste plaatjes bij elkaar. Lotte oefent brailleschrift. 'Goed gedaan!'

SAMEN SPELEN

Het speelkwartier begint, buiten hollen kleuters naar het klimrek, de zandbak of de speelhut. Kamil en Anna worden in hun jassen gehesen en lopen op wankele benen aan de hand van juf Jolanda en stagiaire Lucie Kruijer het schoolplein op. De prikkelgevoelige Lotte wast in het keukentje liever af met Marieke, dunne armen in het warme sop.
'Waar is Anna?', vraagt een kleuter op het schoolplein terwijl ze juf Jolanda aan haar jas trekt. Anna zit al in de zandbak, ze verzamelt herfstblad in een speelgoedemmertje en fladdert

DE OPMARS

Het eerste ouderinitiatief voor een speciaal-onderwijs-klas op een reguliere school werd in 2006 genomen door Roeland Vollaard. Met steun van NSGK stichtte hij in Alkmaar De Klas op Wielen.
Inmiddels steunt NSGK achttien Samen naar School-klassen. Zes daarvan zijn gestart door mensen die voorheen in de zorg werkzaam waren. Vier Samen naar School-klassen zijn een initiatief van de zorgaanbieder Esdégé Reigersdaal in Noord Holland. De overige acht klassen zijn gestart door een ouder of familielid.
Het initiatief is in opmars, er zijn vijftien klassen in oprichting. Zij starten in de loop van 2017. Ruim de helft van de initiatiefnemers zijn ouders.
Marjon de Vries van Stichting Bram heeft een Samen naar School-klas in Ridderkerk opgericht. Haar zoon Bram heeft een meervoudig verstandelijke beperking. Hij en zijn moeder Marjon de Vries spelen een rol in de campagne Nederland Onbeperkt die door de VGN is geïnitieerd

> NEDERLANDONBEPERKT.NU

De Samen naar School-klas

met haar handen van plezier. De kleuter hurkt naast Anna en plempt voor haar de inhoud aan. Kamil heeft inmiddels een plek achterop een tweezits-driewieler bemachtigd. Met zijn vriend voorop zwiepen ze zigzaggend maar trefzeker in volle vaart langs de groepjes spelende kinderen, niemand wordt geraakt.

DE FINANCIERING

Het kwartier vliegt voorbij, in de klas liggen al weer de knutselspullen klaar om van vilt een Sinterklaasmuts te maken. 'Knip maar mee', zegt stagiaire Lucie, en ze vouwt Kamil's starre vingers in de gaten van de schaar. Kamil houdt het al gauw voor gezien, liever voelt hij aan de grote lap zacht vilt. De deur gaat open, twee meisjes uit de middenbouw betreden het klaslokaal. Ze nemen plaats aan de tafeltjes en beginnen op eigen houtje in hun schrift te rekenen.

Marieke: 'Het eerste jaar zijn alle leerlingen van school om beurten een dagdeel in de Samen naar School-klas komen werken. Ze mochten alles vragen over de rolstoel of de handicap. Inmiddels vinden ze het heel gewoon, zoals je ziet. Ze zijn eraan gewend, de kinderen horen erbij. Soms loop ik met Kamil door het dorp en hoor ik een schoolvriendje zijn naam roepen. Kamil kan niet reageren. Maar kinderen voelen elkaar haarfijn aan op een ander niveau. Ze weten dat Kamil het heeft gehoord.'

De financiering van de Samen naar School-klas is afkomstig uit verschillende geldstromen. Kamil en Anna krijgen een zorgbudget vanuit de Wet langdurige zorg, Lotte krijgt vanuit de Jeugdwet een pgb bij de gemeente Uitgeest. Anna krijgt bovendien nog een deel Zorg in Natura, omdat ze aanvankelijk dagbesteding kreeg op een Orthopedagogisch Dag Centrum (ODC). Stichting KanZ heeft met zorginstelling de Waerden een onderaannemerscontract kunnen afsluiten. Zij hevelen het zorggeld voor Anna over naar Stichting KanZ. De logopedist, fysio- en ergotherapeut behandelen tijdens lesuren.

De huur van de klas wordt door Stichting KanZ betaald uit sponsorgeld en donaties. En voor inrichting van de klassen, onderwijsmaterialen en leermiddelen stelt NSGK een budget ter beschikking. Christiaan Kwint: 'De oprichting van een Samen naar School-klas vereist nogal wat doorzettingsvermogen. Maar ons is het gelukt. In maart 2015 begonnen we de voorbereidingen. Zes maanden later – in september – gingen we van start.'

Formeel gezien is een Samen naar School-klas dagbesteding, maar samen met NSGK pleit stichting KanZ bij de ministeries van VWS en OCW voor onderwijserkenning. Kwint: 'We maken per leerling een zorgleerplan, zodat we het onderwijs- en zorgdeel kunnen scheiden. In de toekomst hopen we daarom betaald te worden vanuit het Samenwerkingsverband voor passend onderwijs. Dat kan financieel erg voordelig zijn. We kunnen bijvoorbeeld onze pedagogisch medewerkers uitbetalen als onderwijzers. Dat zijn ze immers ook.'

ZORGINSTELLINGEN

De Samen naar School-constructie is in opmars. Behalve de achttien scholen die al draaien, zijn er vijftien in oprichting. >>

Kamil.

Die gaan in de loop van 2017 van start. Het initiatief gaat vaak uit van ouders zelf, en scholen reageren altijd enthousiast. Projectleider NSGK Joke Visser: 'Ouders hebben nog nooit geklaagd over gebrek aan medewerking van de buurtschool. Integendeel! Laatst zei een school in Boxmeer: "Ga alsjeblieft niet in gesprek met een andere school. Wij willen zo graag dat jullie bij ons komen!"'
Vanuit zorginstellingen daarentegen klinkt soms twijfel. Visser: 'Ze zeggen: als ouders het hebben opgezet, is de kwaliteit dan wel gewaarborgd? Ik zou ze willen uitnodigen: kom eens kijken en oordeel daarna.' Visser ziet voor zorginstellingen net zo goed mogelijkheden voor Samen naar School-klassen. Voor hen is het volgens haar zelfs gemakkelijker te realiseren.
Visser: 'Hun cliënten krijgen budget uit de Wlz van het zorgkantoor. Daarover hoeven ze niet meer te onderhandelen. Bovendien is het voor hen veel gemakkelijk om een klasje van vijf of zes kinderen te formeren dan voor ouders.' Wel waarschuwt ze dat het niet gaat om het verplaatsen van dagbesteding naar regulier onderwijs. 'Een Samen naar School-klas sluit aan bij de onderwijsomgeving van de school. Onderling contact tussen leerlingen is een essentieel onderdeel. Kinderen met een handicap ontmoeten de kinderen zonder handicap, en omgekeerd. Ze komen bij elkaar in de klas, leren samen, gaan samen naar de sportdag en vieren samen Sinterklaas.'

LEERPLANNEN

Bij de Samen naar School-klas in Heerhugowaard is de lunchtijd aangebroken. Lotte zoekt op de tast de stukjes brood met eiersalade op haar bord. Lucie geeft Kamil appelsap met een rietje en Marieke lepelt voor Anna verdikte limonade uit een beker. Het middagprogramma gaat van start, tijd voor ontspanning. Lucie zet de televisie aan voor een programma met Sinterklaasliedjes, ze schallen door de ruimte.
Lotte vleit zich in de snoezelruimte op schoot bij stagiaire Lucie. Kamil en Anna zijn met z'n tweeën op een zitzak neergestreken, hun blik strak gericht op de Sinterklaasbeelden. Kamil zit in zijn karakteristieke houding: de benen en armen relaxed over elkaar geslagen. Marieke Bol vult aan tafel de leerplannen in, van elk kind worden dagelijks de vorderingen vastgelegd. Kamil en Anna volgen de Plancius-leerlijn: cluster 3-onderwijs voor kinderen met een ontwikkelingsniveau tot 24 maanden. Lotte volgt een andere leerlijn, haar IQ ligt veel hoger.

GROEIEN EN BLOEIEN

Marieke: 'De ouders van Lotte stuurden ons laatst een brief. Daarin schreven ze: "Wij zien Lotte groeien en bloeien." Hetzelfde geldt voor Anna en Kamil. Ze leren vooral van de kleuters op het schoolplein en van hun leeftijdgenootjes uit de middenbouw. Die accepteren het niet als Kamil ongevraagd hun speelgoed afpakt. Ze pakken het terug en zeggen: Nee Kamil, dit is van mij. Zo heeft hij leren incasseren, beurtnemen, uit een beker drinken en leren lopen aan de hand. Allemaal omdat hij het andere kinderen heeft zien doen. Daar kan geen leerkracht tegenop.' ●